

בול „השומר” "Ha-Shomer" Stamp

111

11.3.70

ה ש י ר ו ת ה ב ו ל א י

ירושלים • תל אביב • יפו • חיפה • טבריה • נתניה • באר שבע • נ.ת. לוד

PHILATELIC SERVICES

JERUSALEM • ISRAEL

„השומר“

בשנת תרס"ד (1904) החלו לעלות לארץ-ישראל קבוצות ובודדים שלקחו חלק בהגנה העצמית נגד גל הפרעות שהציף אז את מושבי היהודים ברוסיה.

בחורים אלה מתחו ביקורת חמורה על כך שהשמירה במושבות היהודיות נמסרה לשומרים לא יהודים (פלחים ובדואים ערבים, צ'רקסים, מוגרבים וכדומה). הם הדגישו את הסכנה הבטחונית והמדינית ואת ההשפלה המוסרית הכרוכות בשיטת שמירה זו. בסוכות תרס"ח (1907) הקימה קבוצת בחורים אגודת-סתר בשם „בר-גיורא“ (על שם אחד ממפקדי המרד היהודי ברומאים). אגודת „בר-גיורא“ ריכזה את חבריה בחוות סג'רה בגליל התחתון ובמהרה קיבלה עליה את שמירת החווה. בפסח תרס"ט (1909) החליטו חברי „בר-גיורא“ להקים אגודה חוקית בשם „השומר“, ששמה לה למטרה „לפתח בארצנו אלמנט של שומרים יהודים“. בראש האגודה עמדו ישראל שוחט ואשתו מניה וילבושביץ'-שוחט. תוך זמן קצר קיבלה עליה האגודה את השמירה בכל מושבות הגליל התחתון ולאחר מכן גם במושבות הגדולות בדרום: חדרה, רחובות וראשון-לציון.

אגודת „השומר“ הקפידה על בחירת חבריה. המועמדים ל„שומר“ היו חייבים לדעת להשתמש בנשק (רובה ואקדח), לרכב על סוס וללמוד יפה את שפת השכנים ומנהגיהם. אספת „השומר“ השנתית שבה נדונו בעיות השמירה ונקבעה תכנית העבודה לשנה הבאה, אישרה את המועמדים שעמדו בנסיון כחברים לאגודה. מספר חברי „השומר“ היה כמאה. בשעת הצורך (בעונת הבציר או הקטיף, או בשעת חרום) היה „השומר“ מגייס שומרים נוספים זמניים מבין הפועלים במושבות.

„השומר“ קיבל עליו את ההאחזות במקומות ישוב חדשים, שהיתה כרוכה בבעיות בטחוניות שונות (קביעת גבולות, זכות מעבר, שימוש במים וכדומה). הידועה בהאחזויות אלה היא מרחביה – הישוב העברי הראשון בעמק-יזרעאל. לאחר התנגשות חמורה עם הכפרים הערבים הסמוכים בשנת 1911 נאסרו כמה ממגיני מרחביה ונידונו למאסר בבית הסוהר בעכו.

עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה סרב „השומר“ להענות לדרישת

השלטונות התורכים ולמסור להם את נשקו. הוא נאלץ לרדת למחתרת. מניה וישראל שוחט הוגלו לאסיה הקטנה. בכל שנות המלחמה המשיכו השומרים בעבודתם בתנאים הקשים של הימים ההם. קבוצת חברים הקימה אז את כפר השומרים בגבול הארץ הצפונית, שנקרא על שם המייסד – כפר גלעדי. עם התבססות השלטון הבריטי בארץ-ישראל החליטו חברי „השומר” לפרק את אגודתם והשתתפו בהקמת ארגון ה„הגנה”.

בשנות קיומו המעטות שינה „השומר” כליל את מעמדו של הישוב היהודי החדש בארץ. מ„בני חסות” של „תקיפים” מקומיים הפכו המושבות לגופים המסוגלים להתגונן בפני כל המתנקש לרכושן ולשלומן. „השומר” היה הטבעת הראשונה בשלשלת שהמשכה ארגון ה„הגנה” ו„צבא הגנה לישראל”.

bers those candidates who had stood the probation. "Ha-Shomer" numbered about one hundred members. Whenever necessary (during vintage or harvesting time, or in times of emergency), "Ha-Shomer" would mobilise an additional number of temporary watchmen among the workers in the colonies.

"Ha-Shomer" would gain a firm footing at places which were difficult to hold on to for security reasons (fixing of area borders, right of passage, the use of water, etc.). The best-known of these outposts is Merhaviah, the first Jewish settlement in the Jezreel Valley. After a very serious armed encounter with the neighbouring Arab villages in 1911 some of the defenders of Merhaviah were arrested and sent to prison at Akko. After the outbreak of the First World War, "Ha-Shomer" refused to comply with the demand of the Turkish authorities to surrender the organisation's arms. It had no alternative left but to go underground. Manya and Israel Shochat were exiled to Asia Minor. However, the watchmen continued to carry out their duties unfailingly even in those hard days of the war. During that time one group of "Ha-Shomer" established a watchmen's village on the northern border of the country, which they called Kefar Gil'adi after the name of its founder.

Seeing that the British rule of Eretz Israel had consolidated, the members of "Ha-Shomer" resolved to break up their organisation and assisted in establishing the "Hagana", the voluntary Jewish self-defence organisation.

Though having existed but a few years, "Ha-Shomer" succeeded in securing the new Jewish community in the country an entirely different standing. From being the "protectees" of some "strong men" of local fame, the colonies gradually transformed into bodies able to defend themselves against any attempt to infringe on their property or to disturb their peace. "Ha-Shomer" was thus the forerunner of the "Hagana" and the present-day Israel Defence Army.

"H A - S H O M E R "(The Watchman)

In the year 5664 (1904), groups and individuals who had taken an active part in the self defence of the Jewish Communities in Russia against attacks directed at them under the Tsarist regime, began leaving that country to go to and settle in Eretz Israel.

These young people severely criticised the fact, that non-Jews, like Arabs, Bedouins, Circassians, Mograbis and others, had been entrusted with guard-duties in the Jewish colonies. They stressed the political and security risks as well as the moral degradation involved. On Sukkot 5668 (1907) a group of young men established a secret association, which they called "Bar Giora" (after the name of a commander of the Jewish rebellion against the Romans). It set itself ambitious political and agricultural aims. The "Bar Giora" association concentrated its members at Sejera, a Jewish settlement in Lower Galilee, and soon took over the task of guarding the place. On Passover 5669 (1909) the members of the association decided to establish a legal organisation called "Ha-Shomer", with the purpose of "developing an element of Jewish watchmen". The organisation was headed by Israel Shochat and his wife, Manya Wilbushewich-Shochat. Within a short time the organisation took over the guarding of all the colonies in Lower Galilee and shortly afterwards that of some of the larger colonies in the south, such as: Hadera, Rehovot and Rishon Leziyyon.

The "Ha-Shomer" was very particular in the selection of its members. The candidates for membership had to be familiar with the use of arms (rifle and pistol), to be skilled to ride on horseback and to be well acquainted with their neighbours' language and customs. The annual gathering of the "Ha-Shomer", where the problems of security and guard duties were discussed and the work programme laid down, would confirm as mem-

הצייר THE ARTIST

פרי הורן נולד בווינה בשנת 1903. בגיל 21, כעובד בבורסת התבואות בווינה, גילה לפתע את אהבתו לאמנות ואת כשרונו לציור. נמנע ממנו לנצל הזדמנויות להשתלמות אקדמאית, אבל הוא רכש נסיון מעשי כסטודנט לא מן המניין בבתי ספר לאמנות בווינה ובלונדון. בשנת 1935 עלה מר הורן ארצה אך עבודתו כחלוץ בסלילת כבישים לא השאירה לו זמן לצייר; רק אחרי מלחמת השחרור חזר, לזמן מה, לתחביבו ולבית הספר "סלייד" בלונדון. עם שובו לביתו בחיפה חזר לתלם וחנך מרישום בחוג חברים לא עסק בציור. לאחר פרישתו לגמלאות החליט מר הורן שוב להתמסר לאמנות האהובה עליו. והנה, נודע לו במקרה על תכנית דואר ישראל להנפיק בולים עם דיוקנים ואז החליט להגיש את הצעותיו; אלה נתקבלו, וכך פרי הורן היה לצייר בולים.

Ferry Horn, born 1903 in Vienna, discovered his love for the arts and talent to draw at the age of 21, whilst being employed at the grain exchange.

Unable to make use of an offer to study at the Academy, he managed, nevertheless, to gain some practical experience when working as "free-lance" student at Vienna's Kunstgewerbeschule and at the Slade and St. Martin's Schools in London.

In 1935, after coming to Eretz Israel as a pioneer, jobs like road-building left no time for the muses and only after the 1948 War of Liberation Mr. Horn went back — for a short time — to the Slade School and to drawing.

After returning to his home in Haifa, he did no more than some occasional sketching but upon retiring a short time ago, he again began to take up his beloved hobby. When he learned that the Israel Posts were looking for designs of portrait stamps he submitted his sketches — which were accepted — and so Ferry Horn became a stamp designer.